

Історія європейської інтеграції

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>В Культура, мистецтво та гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>В9 Історія та археологія</i>
Освітня програма	<i>Європейські студії</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>5 кредитів ЄКТС / 150 годин (лекційні заняття – 30 год., семінарські заняття - 30 год., самостійна робота - 90 год.)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Іспит, модульна контрольна робота</i>
Розклад занять	<i>Лекції (один раз на тиждень), семінарські заняття (один раз на тиждень, бажано після лекції)</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: доц. к.і.н. Перга Юрій Миколайович, perga.iurii@iit.kpi.ua Семінарські: доц. к.і.н. Перга Юрій Миколайович, perga.iurii@iit.kpi.ua
Розміщення курсу	https://classroom.google.com/c/ODEwOTM2OTcwMDY3?cjc=4lt2yaww

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Курс "Історія європейської інтеграції" розглядає процеси політичної, економічної, соціальної та культурної інтеграції в Європі від середньовіччя до сучасності. Дисципліна має на меті ознайомити студентів з історією створення та розвитку Європейського Союзу, аналізуючи ключові події, ідеї, угоди, інституції та виклики, що супроводжували цей процес.

Курс сприяє формуванню розуміння багатосторонніх відносин між європейськими країнами та глобальними акторами, а також забезпечує знання про роль інтеграційних процесів у збереженні миру, розвитку демократії та економічної стабільності на континенті.

Мета курсу

Навчити студентів аналізувати історичні передумови та процеси європейської інтеграції, критично оцінювати їх вплив на сучасні міжнародні відносини, політичні та соціальні трансформації в Європі. Дисципліна спрямована на розвиток здатності досліджувати та інтерпретувати різні джерела інформації, розвивати навички критичного мислення та академічного письма.

Програмні результати навчання

Після завершення курсу студенти мають набути таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 01: Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу для прийняття обґрунтованих рішень.

ЗК 02: Здатність спілкуватися державною та іноземною мовою як усно, так і письмово з представниками інших професійних груп.

ЗК 03: Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 04: Цінування та повага до різноманітності та мультикультурності.

ЗК 05: Здатність розробляти проекти та управляти ними, працювати в міжнародному контексті.

ЗК 06: Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, проведення досліджень на відповідному рівні.

Фахові компетентності (ФК)

ФК 01: Здатність виявляти та досліджувати історичні й археологічні джерела, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію. Здатність критично працювати з філософськими текстами, застосовувати різні методи аналізу та інтерпретації.

ФК 02: Здатність планувати і виконувати наукові дослідження в галузі історії та археології. Здатність використовувати історико-філософську спадщину в осмисленні та розв'язанні дослідницьких проблем.

ФК 07: Здатність здійснювати аналіз, оцінку і прогнозування соціальних, політичних, економічних та культурних процесів із застосуванням фахових знань. Здатність здійснювати експертний аналіз в предметній області.

ФК 09: Здатність професійно проводити світоглядний аналіз та етико-ціннісну експертизу європейської та євроатлантичної інтеграції України. Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії та/або археології з європейськими та євроатлантичними інституціями.

ПРН (програмні результати навчання) 1 Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної та філософської науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень, застосовувати релевантні методи їх аналізу та інтерпретації

ПРН3 Здійснювати рецензування, коментування, анотації наукових, науковопопулярних, освітніх та публіцистичних текстів, які стосуються питань історії та археології

ПРН9 Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері історії та археології, висувати та перевіряти гіпотези, обирати методи дослідження, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки

ПРН13 Розширювати актуалізовану джерельну базу за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових й археологічних експедиціях тощо

ПРН18 Використовувати набуті знання в практиці європейської та євроатлантичної інтеграції України, зокрема проводити світоглядний аналіз та етико-ціннісну експертизу інтеграційних процесів.

ПРН20 Узагальнювати результати власних наукових досліджень у сферах історії та філософії і презентувати їх у доповідях, публікаціях державною та іноземною мовами із дотриманням принципів академічної доброчесності та професійної етики.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Пререквізити

Для успішного засвоєння дисципліни "Історія європейської інтеграції" студент повинен мати такі попередні знання та вміння:

1. Базові знання з історії Європи:

- Ознайомлення з ключовими подіями європейської історії, зокрема періодами Ренесансу, Реформації, епохи Просвітництва, Другої світової війни та "холодної війни".
- Розуміння політичних, соціальних та економічних процесів, що впливали на формування сучасної Європи.

2. Основи міжнародних відносин:

- Знання основних теорій міжнародних відносин (реалізм, лібералізм, конструктивізм) та ключових концепцій (суверенітет, національна безпека, міжнародне право).
- Розуміння механізмів функціонування міжнародних організацій, таких як ООН, НАТО, Світова організація торгівлі.

3. Базовий рівень володіння англійською мовою (не нижче A2):

- Уміння читати і розуміти тексти академічного характеру англійською мовою, що дозволить опрацьовувати додаткові джерела інформації та літературу з європейської інтеграції.

4. Навички роботи з академічними джерелами:

- Уміння аналізувати наукові статті, робити критичні огляди літератури, використовувати академічні бази даних та проводити самостійні дослідження.

Постреквізити

Результати навчання з дисципліни "Історія європейської інтеграції" є основою для вивчення наступних дисциплін освітньої програми "Європейські студії", і зокрема науково-дослідної практики (ПО11)

3. Зміст навчальної дисципліни

Перелік тем для курсу "Історія європейської інтеграції":

- 1. Історичні передумови європейської інтеграції: від ідеї об'єднаної Європи до реалізації концепції євроінтеграції.**
  - Ідеї пан'європейської єдності в історії.
  - Вплив Другої світової війни на початок інтеграційних процесів.
  - Роль плану Маршалла та процесу відновлення Європи.
- 2. Створення та розвиток Європейських Співтовариств (1950-1970 рр.).**
  - Заснування Європейського об'єднання вугілля та сталі (ЄОВС).
  - Договір про заснування Європейського економічного співтовариства (ЄЕС) та Євроатом.
  - Еволюція інституційної структури Європейських Співтовариств.
- 3. Розширення Європейських Співтовариств: Перші хвилі вступу нових членів (1970-1990 рр.).**
  - Вступ Великобританії, Данії та Ірландії (1973).
  - Вступ Греції (1981), Іспанії та Португалії (1986).
  - Вплив розширення на економічну та політичну інтеграцію.
- 4. Європейський Союз у період після "холодної війни": Маастрихтський договір та створення ЄС (1990-2000 рр.).**
  - Підписання Маастрихтського договору (1992) та створення ЄС.
  - Впровадження єдиної валюти – євро.

- Політичні, економічні та соціальні наслідки утворення ЄС.
5. **Інституційна еволюція ЄС: від Амстердамського до Лісабонського договору (2000-2010 рр.).**
    - Амстердамський договір (1997) та Ніццький договір (2001): розширення повноважень та реформування інституцій.
    - Лісабонський договір (2007): нові принципи та структура управління в ЄС.
    - Роль Європейської Ради, Європейського Парламенту та Комісії у сучасному ЄС.
  6. **Європейська інтеграція та кризи в ЄС (2010-2020 рр.).**
    - Фінансово-економічна криза 2008-2012 рр. та її вплив на євروزону.
    - Криза біженців та міграційна політика ЄС.
    - Вихід Великобританії з ЄС (Brexit) та його наслідки.
  7. **Сучасні виклики та перспективи європейської інтеграції.**
    - Відповідь ЄС на глобальні виклики: кліматичні зміни, цифровізація, безпека.
    - Зміцнення спільної зовнішньої та безпекової політики.
    - Роль ЄС у міжнародній системі: політичний та економічний вплив.
  8. **ЄС та сусідні країни: політика розширення та партнерства, Євроінтеграційний шлях України.**
    - Політика сусідства ЄС та Східне партнерство.
    - Відносини з країнами Західних Балкан, Туреччиною та країнами Східної Європи.
    - Виклики та перспективи майбутнього розширення ЄС
    - Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.
    - Виклики та перспективи на шляху до повноправного членства в ЄС.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Основна література:

1. Grin, G. (2022). European Integration: A Continent in Revolution. Jean Monnet Foundation for Europe (<https://jean-monnet.ch/wp-content/uploads/2022/03/22-04-european-integration-g--grin-cdd-n-24.pdf?hl=uk>)
2. van Zon, K., Broad, M., Komornicka, A., Reef, P., Schimmel, A., Steehouder, J. (2024). The Unfinished History of European Integration. Amsterdam University Press. ([https://www.academia.edu/71554541/The Unfinished History of European IntUniversi](https://www.academia.edu/71554541/The_Unfinished_History_of_European_IntUniversi))
3. Spruyt, H., & Lyons, L. The Development of the European Union. Columbia International Affairs Online (https://www.files.ethz.ch/isn/6842/doc_6844_290_en.pdf?hl=uk)
4. Машевський, О. П. (2017). Європейська інтеграція: історія та сучасність. Київ: Центр учбової літератури.
5. Official website of the European Union. History of the EU. (https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu_en?hl=uk)
6. Liesbeth van de Grift & Brigitte Leucht (2025) Towards a social history of European integration, European Review of History: Revue européenne d'histoire, 32:3, 283-304, DOI: 10.1080/13507486.2025.2467048

Додаткова література:

1. Moravcsik, A. (1998). The Choice for Europe: Social Purpose and State Power from Messina to Maastricht. Cornell University Press.
2. Wallace, H., Pollack, M. A., & Young, A. R. (2020). Policy-Making in the European Union. Oxford University Press.
3. Judt, T. (2005). Postwar: A History of Europe Since 1945. Penguin Books.
4. Камінський, М. (2010). Європейські студії: навчальний посібник. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка.
5. Іванов, О. М. (2013). Історія європейської інтеграції. Київ: Видавництво Київського університету.
6. Білецький, В. С. (2014). Європейський Союз: політика, економіка, право. Донецьк: ДонНУЕТ.
7. Шевчук, В. П., та ін. (2015). Європейська інтеграція та право Європейського Союзу. Київ: Юрінком Інтер.
8. Герасимчук, А. А. (2012). Україна і європейська інтеграція: політичні аспекти. Київ: КНЕУ.
9. Тимощук, О. М. (2018). Східне партнерство Європейського Союзу: перспективи для України. Чернівці: Чернівецький національний університет.
10. Пашко, І. А. (2009). Політика сусідства Європейського Союзу. Київ: Наукова думка.
11. Войтович, І. Б. (2013). Європейська інтеграція: проблеми та перспективи для України. Львів: Львівська політехніка.
12. Коляденко, С. В. (2016). Європейський Союз і Україна: нові реалії співпраці. Київ: Актуальні питання політики.
13. Назаренко, О. О. (2011). Інституційна еволюція Європейського Союзу. Київ: НАН України, Інститут європейської інтеграції.

Рекомендовані електронні ресурси:

- Європейський парламент: www.europarl.europa.eu
- Офіційний сайт Європейської комісії: ec.europa.eu
- Архіви Європейського Союзу: www.cvce.eu
- Відкрита бібліотека ЄС: op.europa.eu/en/home
- Наукові ресурси з історії Європи: www.history.ac.uk
- Платформа дистанційного навчання "Сікорський" (Moodle, Google Classroom).

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Для курсу "Історія європейської інтеграції" пропонується наступний розподіл навчальних занять:

5.1 Лекційні заняття

1. **Тема 1-2: Історичні передумови європейської інтеграції**
  - Основні ідеї об'єднаної Європи до Другої світової війни.
  - Вплив Другої світової війни на початок інтеграційних процесів.
  - Роль плану Маршалла в відновленні Європи.
  - **Література:** Машевський, О. П. (2017). Європейська інтеграція: історія та сучасність. Київ: Центр учбової літератури.

2. Тема 3-4: Створення Європейських Співтовариств (1950-1970 рр.)

- Заснування Європейського об'єднання вугілля та сталі (ЄОВС).
- Договір про заснування Європейського економічного співтовариства (ЄЕС) та Євроатому.
- Еволюція інституційної структури Європейських Співтовариств.
- **Література:** Дергачов, О. (ред.). (2006). Європейський Союз: Політичні, економічні та інституційні засади. Київ: Либідь.

3. Тема 5-6: Розширення Європейських Співтовариств: Перші хвилі вступу нових членів (1970-1990 рр.)

- Вступ Великобританії, Данії та Ірландії (1973).
- Вступ Греції (1981), Іспанії та Португалії (1986).
- Вплив розширення на інтеграційні процеси.
- **Література:** Рудько, С. В. (2015). Європейські інтеграційні процеси: історія, теорія та практика. Харків: Харківський національний університет.

4. Тема 7-8: Європейський Союз у період після "холодної війни": Маастрихтський договір та створення ЄС (1990-2000 рр.)

- Підписання Маастрихтського договору (1992) та створення ЄС.
- Впровадження єдиної валюти – євро.
- Політичні, економічні та соціальні наслідки утворення ЄС.
- **Література:** Іванов, О. М. (2013). Історія європейської інтеграції. Київ: Видавництво Київського університету.

5. Тема 9-10: Інституційна еволюція ЄС: від Амстердамського до Лісабонського договору (2000-2010 рр.)

- Амстердамський договір (1997) та Ніццький договір (2001): реформування інституцій.
- Лісабонський договір (2007): нові принципи управління в ЄС.
- **Література:** Білецький, В. С. (2014). Європейський Союз: політика, економіка, право. Донецьк: ДонНУЕТ.

6. Тема 11-12: Європейська інтеграція та кризи в ЄС (2010-2020 рр.)

- Фінансово-економічна криза 2008-2012 рр.
- Криза біженців та міграційна політика ЄС.
- Вихід Великобританії з ЄС (Brexit).
- **Література:** Шевчук, В. П., та ін. (2015). Європейська інтеграція та право Європейського Союзу. Київ: Юрінком Інтер.

7. Тема 13-14: Сучасні виклики та перспективи європейської інтеграції

- Відповідь ЄС на глобальні виклики: кліматичні зміни, цифровізація, безпека.
- Зміцнення спільної зовнішньої та безпекової політики.
- **Література:** Герасимчук, А. А. (2012). Україна і європейська інтеграція: політичні аспекти. Київ: КНЕУ.

8. Тема 15: ЄС та сусідні країни: політика розширення та партнерства, Євроінтеграційний шлях України

- Політика сусідства ЄС та Східне партнерство.
- Відносини з країнами Західних Балкан, Туреччиною та країнами Східної Європи.
- Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.
- Виклики та перспективи на шляху до членства в ЄС.
- **Література:** Тимощук, О. М. (2018). Східне партнерство Європейського Союзу: перспективи для України. Чернівці: Чернівецький національний університет., Войтович, І. Б. (2013). Європейська інтеграція: проблеми та перспективи для України. Львів: Львівська політехніка.

5.2 Семінарські заняття

Тема 1: Історичні передумови європейської інтеграції

1. **Семінар 1.1:** Ідеї пан'європейської єдності до Другої світової війни
  - Обговорення концепцій європейської єдності в історії (наприклад, ідеї Дюма, Пан'європейський рух).
  - Роль європейських інтелектуалів та політиків у формуванні концепції інтеграції.
2. **Семінар 1.2:** Вплив Другої світової війни на інтеграційні процеси
  - Аналіз плану Маршалла та його значення для відновлення Європи.
  - Дебати щодо ролі США та СРСР у формуванні післявоєнної європейської політики.

Тема 2: Створення Європейських Співтовариств (1950-1970 рр.)

3. **Семінар 2.1:** Європейське об'єднання вугілля та сталі (ЄОВС)
  - Обговорення причин створення ЄОВС та його впливу на європейську економіку та політику.
  - Роль основоположних держав (Франція, Німеччина, Італія) в об'єднанні.
4. **Семінар 2.2:** Заснування Європейського економічного співтовариства (ЄЕС) та Євроатому
  - Дебати про значення Римського договору (1957) для розвитку європейської інтеграції.
  - Роль Євроатому в енергетичній безпеці Європи.

Тема 3: Розширення Європейських Співтовариств: Перші хвилі вступу нових членів (1970-1990 рр.)

5. **Семінар 3.1:** Вступ Великобританії, Данії та Ірландії (1973)
  - Обговорення мотивацій перших країн до вступу в ЄС.
  - Вплив вступу Великобританії на структуру та політику ЄС.
6. **Семінар 3.2:** Вступ Греції (1981), Іспанії та Португалії (1986)
  - Аналіз політичних та економічних наслідків вступу нових членів.
  - Дискусія щодо перетворення ЄС на політичний союз.

Тема 4: Європейський Союз після "холодної війни": Маастрихтський договір та створення ЄС (1990-2000 рр.)

7. **Семінар 4.1:** Маастрихтський договір (1992): створення ЄС
  - Обговорення умов та основних положень Маастрихтського договору.
  - Впровадження громадянства ЄС та його політичні наслідки.
8. **Семінар 4.2:** Євро як єдина валюта: переваги та виклики
  - Аналіз економічних наслідків впровадження євро.

- Дискусія щодо фінансової стабільності єврозони.

Тема 5: Інституційна еволюція ЄС: від Амстердамського до Лісабонського договору (2000-2010 рр.)

9. Семінар 5.1: Амстердамський договір (1997) та Ніццький договір (2001)

- Обговорення основних змін у структурі ЄС, внесених цими договорами.
- Роль нових країн-членів у реформуванні інституцій ЄС.

10. Семінар 5.2: Лісабонський договір (2007)

- Дебати щодо нових принципів управління в ЄС та посилення повноважень Європейського парламенту.
- Вплив Лісабонського договору на зовнішню політику ЄС.

Тема 6: Європейська інтеграція та кризи в ЄС (2010-2020 рр.)

11. Семінар 6.1: Фінансово-економічна криза 2008-2012 рр.

- Аналіз причин і наслідків кризи для єврозони.
- Дискусія про політику жорсткої економії та її вплив на соціальну стабільність.

12. Семінар 6.2: Криза біженців та міграційна політика ЄС

- Обговорення міграційних викликів для ЄС.
- Політичні та соціальні наслідки кризи біженців для європейських країн.

Тема 7: Сучасні виклики та перспективи європейської інтеграції

13. Семінар 7.1: ЄС перед глобальними викликами: кліматичні зміни, цифровізація, безпека

- Обговорення стратегій ЄС у відповідь на кліматичні зміни.
- Вплив цифровізації на економічну та соціальну політику ЄС.
- Аналіз спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС.
- Роль ЄС у врегулюванні міжнародних конфліктів.

Тема 8: ЄС та сусідні країни: політика розширення та партнерства, Євроінтеграційний шлях України

14. Семінар 8.1: Політика сусідства ЄС та Східне партнерство, Україна на шляху до євроінтеграції

- Обговорення цілей та інструментів політики сусідства.
- Вплив Східного партнерства на Україну та інші країни регіону.
- Аналіз ключових етапів євроінтеграції України.
- Дискусія щодо Угоди про асоціацію між Україною та ЄС

15. Модульна контрольна робота

6. Самостійна робота студента/аспіранта

Самостійна робота студентів/аспірантів у межах курсу "Історія європейської інтеграції" включає такі види діяльності:

1. Підготовка до аудиторних занять (лекцій та семінарів):

- Опрацювання рекомендованої літератури та додаткових джерел.
- Підготовка коротких повідомлень, рефератів та презентацій для семінарських занять.
- Вивчення історичних документів та аналіз наукових статей, пов'язаних із темами курсу.

- **Час на підготовку:** 56 годин.

2. Підготовка до модульних контрольних робіт (МКР):

- Повторення та узагальнення основних тем курсу.
- Підготовка відповідей на типові питання та виконання практичних завдань.
- Робота з конспектами лекцій, обговорення тем на семінарах, аналіз наукових публікацій.
- **Час на підготовку:** 4 години.

3. Підготовка до іспиту:

- Систематизація матеріалів курсу, створення оглядових таблиць і схем для кращого розуміння основних концепцій.
- Опрацювання контрольних питань до іспиту.
- Участь у групових обговореннях та самостійне вивчення додаткових джерел.
- Виконання пробних тестів та практичних завдань, консультації з викладачем.
- **Час на підготовку:** 30 години.

Загальний час на самостійну роботу: 90 годин.

Цей розподіл часу дозволяє студентам ефективно підготуватися до всіх видів діяльності, пов'язаних з вивченням курсу, та забезпечує необхідний рівень підготовки до підсумкового іспиту.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Дистанційне навчання

У разі запровадження дистанційного (змішаного) формату навчання організація освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/188>), Регламенту проведення семестрового контролю в дистанційному режимі (<https://osvita.kpi.ua/node/148>).

Організація освітнього процесу здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання, зокрема через Платформу дистанційного навчання «Сікорський» (<https://www.sikorsky-distance.org>) та АС «Електронний кампус» (<https://ecampus.kpi.ua>). Здобувачі вищої школи приєднуються до платформи «Сікорський» (Google Classroom) через корпоративну електронну пошту у домені @lll.kpi.ua.

Освітній процес у дистанційному режимі здійснюється відповідно до затвердженого розкладу навчальних занять. У режимі дистанційного навчання заняття відбуваються у вигляді онлайн-конференції на платформі Zoom. Посилання на конференцію надається на початку семестру. Заняття в режимі дистанційного навчання проводяться через онлайн-конференції на платформі Zoom. Результати оцінювання висвітлюють у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача вищої освіти (<https://ecampus.kpi.ua>).

Правила поведінки на заняттях

На заняттях слід дотримуватись норм етичної поведінки, що визначені у Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (<https://kpi.ua/code>), а також Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» (https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf).

На території університету здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватись установлених Правил внутрішнього розпорядку (<https://kpi.ua/admin-rule>). Під час лекційних і практичних занять в аудиторіях, а також у процесі відеоконференцій, мобільні телефони слід використовувати лише в беззвучному режимі та виключно з навчальною метою — для пошуку необхідної інформації в інтернеті.

Правила призначення заохочувальних балів

Заохочувальні не входять до основної шкали РСО.

Максимальна кількість заохочувальних балів – **10** (10% від суми рейтингових балів).

Здобувач вищої школи може отримати заохочувальні (додаткові) бали за участь у міжнародних та/чи всеукраїнських наукових, науково-практичних конференціях, олімпіадах (студентських, всеукраїнських), конкурсах з тематики навчальної дисципліни.

Політика оцінювання контрольних заходів

Оцінювання контрольних заходів здійснюється відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>), Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/32>).

Результати оцінювання семестрового контролю висвітлюються у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача вищої школи (<https://ecampus.kpi.ua>).

У випадку незгоди здобувача вищої школи з оцінкою за результатами контрольного заходу, він має право подати апеляцію у день оголошення результатів відповідного контролю на ім'я декана факультету за процедурою визначеною Положенням про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/182>).

Політика дедлайнів та перескладань

Невиконання завдань або порушення термінів їх виконання з неповажних причин призводить до втрати можливості отримати відповідні рейтингові бали. У разі пропуску контрольних заходів з поважних причин здобувачу вищої освіти надається право додатково виконати завдання впродовж найближчого тижня.

Порядок ліквідації академічної заборгованості та перескладання семестрового контролю регулюється Положенням про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/32>). Здобувач вищої освіти, у якого за результатами семестрового контролю виникла академічна заборгованість, також має право її ліквідувати відповідно до Положення про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/177>).

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті

Порядок визнання таких результатів регламентується Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/179>).

Можуть бути зараховані окремі змістовні модулі або теми дисципліни. В такому разі здобувач звільняється від виконання відповідних завдань, отримуючи за них максимальний бал відповідно до рейтингової системи оцінювання.

Позааудиторні заняття та залучення професіоналів-практиків

Під час вивчення навчальної дисципліни можливі позааудиторні заняття, що включають відвідування науково-практичних заходів, лекторів, тренінгів тощо, в межах тематики дисципліни.

Академічна доброчесність

У процесі вивчення навчальної дисципліни необхідним є неухильне дотримання політики академічної доброчесності, визначеної чинним законодавством та внутрішніми документами закладу освіти.

Політику, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, що оприлюднені на сайті університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>), Положення про систему

запобігання академічному плагіату (<https://rb.gy/agihij>), нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження, методичні матеріали, освітні курси (<https://kpi.ua/academic-integrity>).

Недотримання принципів академічної доброчесності, зокрема виявлення плагіату чи дублювання завдань, призводить до виставлення нульового балу за відповідну роботу.

Політика використання штучного інтелекту

Використання штучного інтелекту регулюється «Політикою використання штучного інтелекту в академічній діяльності КПІ ім. Ігоря Сікорського» (<https://osvita.kpi.ua/node/1225>). Всі завдання, виконувані здобувачами під час навчання, повинні бути результатом їх власної оригінальної роботи. Використання штучного інтелекту (ШІ) для автоматичного створення відповідей без подальшого їх аналізу і доопрацювання заборонено. Здобувачам не рекомендується використовувати ШІ як єдине джерело інформації. Важливо перевіряти та аналізувати отримані відомості з інших надійних джерел. Будь-яке застосування інструментів ШІ для виконання завдань повинно бути чітко зазначене і задокументоване.

Використання ШІ повинно відповідати принципам академічної доброчесності.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Види контролю

Поточний контроль: робота на семінарських заняттях у вигляді проблемних дискусій між студентами з основних питань курсу, з акцентуванням на узагальненні наукової інформації, формулюванні власної позиції та оцінки викладеного. Всі види роботи мають визначені терміни виконання.

Календарний контроль: проводиться двічі за семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу. Є два можливих результати календарного контролю: атестований (а) та неатестований (н/а). Результат залежить від кількості набраних балів на момент проведення календарного контролю відповідно до вимог КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Критерій		Перша атестація	Друга атестація
Термін атестації		7-ий тиждень	13-ий тиждень
Умови отримання атестації	Поточний рейтинг	≥ 9 балів	≥ 18 балів

Семестровий контроль: екзамен

Система оцінювання (поточний контроль)

Рейтинг здобувача з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

- 1) роботу на семінарських заняттях;
- 2) виконання модульної контрольної роботи (під час дистанційного навчання виконується у вигляді тестів).

Система оцінювання контрольних заходів:

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Робота на семінарських заняттях	42	3	14	42
2	Модульна контрольна робота	8	8	1	8
3	Семестровий контроль (екзамен)	50	50	1	50
	Всього	100			100

1. Робота на семінарських заняттях та доповідь за темою розділу дисципліни

Робота здобувача складається із двох компонентів: доповіді на семінарських заняттях та/або активна робота на семінарі.

Ваговий бал за роботу на кожному із 14 семінарських занять та доповідях на них становить – 3 бали. Максимальна кількість балів за роботу здобувача / доповідь на семінарі становить – 3 бали * 14 семінарів - 42 балів.

Критерій оцінювання роботи здобувача на семінарі:

3 бали - тема розкрита повністю (не менше за 90% потрібної інформації). Надано відповідні обґрунтування та особистий погляд на проблему. Надано правильні та повні відповіді на запитання (не менше за 90% потрібної інформації). Окрім доповіді здобувач брав активну участь в роботі семінару.
2 бали - тема розкрита достатньо повно (не менше за 75% потрібної інформації). Надано з незначними неточностями обґрунтування та/або особистий погляд на проблему. Надано достатньо повні відповіді на запитання (не менше за 75% потрібної інформації). Окрім доповіді здобувач взяв активну участь в роботі семінару.
1,5 бали - тема розкрита неповно (не менше за 60% потрібної інформації), недостатньо обґрунтована. Відповіді на запитання не повні (не менше за 60% потрібної інформації). Окрім доповіді здобувач брав участь в роботі семінару.
0 балів - доповідь до семінару не відповідає вимогам до «Достатньо». Тема не розкрита, відсутній особистий погляд на проблему, неповні відповіді на запитання . Здобувач не брав участі в обговоренні питань семінару.

2. Модульна контрольна робота

Наприкінці курсу студентам дається одноразова можливість написати МКР, яка складається із тестових та/або описових завдань. Максимальна кількість балів за МКР становить 8 балів.

Критерій оцінювання однієї частини МКР

8 балів	- відповіді повні та правильні (не менше за 90% потрібної інформації)
7 балів	- достатньо повні відповіді (не менше за 75% потрібної інформації)
6 бали	- неповні відповіді (не менше за 60% потрібної інформації)
0 балів	- відповіді відсутні або невірні (менше за 60% потрібної інформації)

Умови допуску до семестрового контролю: наявність не менше 20 балів

Здобувачі, які виконали всі умови допуску, складають екзаменаційну роботу.

Екзамен проводиться за розкладом під час екзаменаційної сесії. Екзаменаційна робота оцінюється із 50 балів та складається з двох питань. (максимальна кількість балів за 1 питання складає 25 балів)

Критерій оцінювання питання

25-20 балів - повна відповідь (не менше за 90% потрібної інформації)
16-19 балів - достатньо повна відповідь (не менше 85% потрібної інформації) або повна відповідь з незначними неточностями
14-15 балів - відповідь на питання в цілому розкрито (не менше за 75% потрібної інформації)
12-13 балів - неповна відповідь (не менше 65% потрібної інформації)
10-11 балів - неповна відповідь (не менше за 60% потрібної інформації), значні помилки
0 балів - неповна відповідь (менше за 60% потрібної інформації) або відповідь відсутня

Для того, щоб отримати найвищий рейтинг, здобувачу потрібно: брати активну участь у семінарських заняттях, виголошувати належно підготовлені й аргументовані усні доповіді з семінарських питань, активно доповнювати відповіді інших здобувачів, чітко й логічно висловлювати власну позицію з дискусійних питань; своєчасно виконувати МКР. Здобувачу дається одноразова можливість виконати МКР.

До зниження рейтингу здобувача призводить: невиконання МКР; неналежна підготовка до семінарів; неточності, неповнота, помилки у відповідях чи ґрунтуваннях на не достовірних історичних джерел.

Здобувач може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення здобувача з виставленою оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом <https://osvita.kpi.ua/node/182> .

Рейтингова оцінка здобувача складається з балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю, заохочувальних та штрафних балів, викладач зводить їх до рейтингової оцінки та переводить до оцінок за університетською шкалою (Таблиця 1)

Таблиця 1. Відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100–95	Відмінно
94–85	Дуже добре
84–75	Добре
74–65	Задовільно
64–60	Достатньо
Менше за 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Питання для іспиту

1. Які були основні ідеї пан'європейської єдності до Другої світової війни?
2. Як план Маршалла вплинув на процес європейської інтеграції?
3. Яку роль відіграло Європейське об'єднання вугілля та сталі (ЄОВС) у післявоєнному об'єднанні Європи?
4. Які основні положення містив Римський договір 1957 року?
5. Які завдання виконувало Європейське економічне співтовариство (ЄЕС) у 1960-1970-х роках?
6. Які країни приєдналися до Європейських Співтовариств у 1973 році і чому?
7. Якими були основні наслідки вступу Греції, Іспанії та Португалії до ЄС у 1980-х роках?
8. Які ключові положення містив Маастрихтський договір 1992 року?
9. Як євро вплинув на економіку та політику країн-членів ЄС?
10. Які зміни в інституційній структурі ЄС були внесені Амстердамським договором?
11. Які нововведення містив Лісабонський договір 2007 року?
12. Як фінансова криза 2008-2012 років вплинула на інтеграційні процеси в Європейському Союзі?
13. Які були основні причини та наслідки кризи біженців у ЄС?
14. Які глобальні виклики стоять перед Європейським Союзом у XXI столітті?
15. Яку роль відіграє ЄС у боротьбі з кліматичними змінами?
16. Які основні аспекти спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС?
17. Як політика розширення ЄС вплинула на його сучасну структуру?
18. Які основні завдання та цілі політики сусідства ЄС?
19. Якими є перспективи розширення ЄС на країни Західних Балкан?
20. Як ЄС взаємодіє з Туреччиною в рамках євроінтеграційних процесів?
21. Якими є основні етапи євроінтеграційного шляху України?
22. Які завдання та результати Угоди про асоціацію між Україною та ЄС?
23. Які виклики стоять перед Україною на шляху до повноправного членства в ЄС?
24. Яким чином інституційна еволюція ЄС вплинула на його сучасну політичну систему?
25. Які наслідки мав вихід Великобританії з ЄС (Brexit)?
26. Як функціонує Європейська рада та Європейський парламент у сучасній системі ЄС?
27. Які принципи і механізми використовуються ЄС для вирішення міжнародних конфліктів?
28. Як економічна інтеграція сприяла стабільності та розвитку держав-членів ЄС?
29. Які соціальні і культурні аспекти європейської інтеграції є найбільш важливими у сучасному контексті?
30. Які інструменти використовуються для забезпечення прав громадян ЄС?

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцент кафедри історії, кандидат історичних наук, доцент ПЕРГА Юрій Миколайович

Ухвалено кафедрою історії (протокол № 14 від 18 червня 2025 року)

Погоджено НМКУ (протокол № 12 від 18 червня 2025 року)